

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
XVI НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО АСТРОНОМИЯ

Т Е М А

за общинския кръг на олимпиадата по астрономия
2012 – 2013 учебна година

Възрастова група VII-VIII клас

Задачите можете да решавате сами в къщи, или да ги обсъждате със съученици и приятели. За решаването на някои от тях ще са ви нужни числени данни, които не са дадени в условията. Ще ви потрябват знания, които не се учат в училище, или пък ще срещнете думи, чието значение може би не знаете. Потърсете необходимата информация в книги, учебници, Интернет. Обърнете се за помощ към вашите учители.

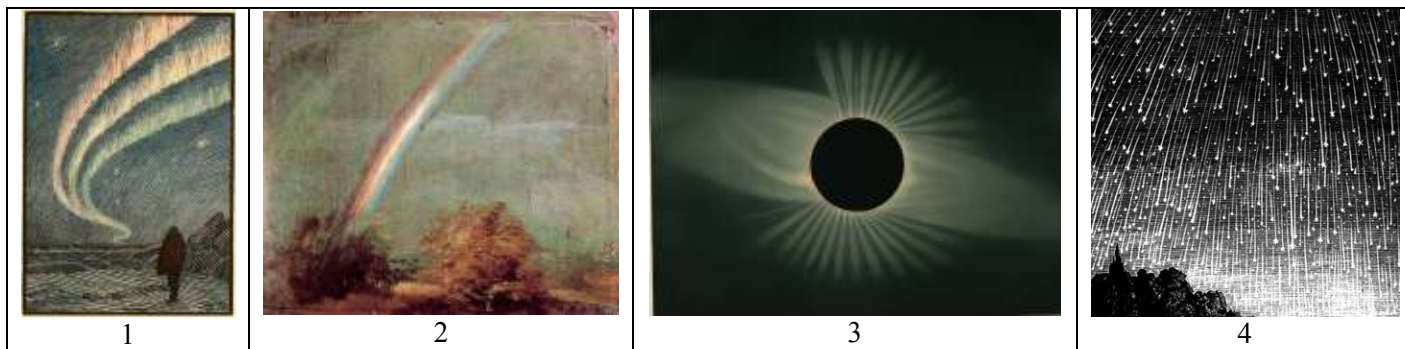
Но все пак имайте предвид: Писмени работи с цели пасажии от текст, копирани от Интернет, преписани буквално от книги или повтарящи се с други писмени работи, ще бъдат анулирани! Писмените работи трябва да са подготвени самостоятелно. В тях всичко прочетено и научено трябва да обясните с ваши оригинални мисли.

Обяснявайте вашите отговори!

1 задача. Природни явления. Рисунките, които виждате, са взети от стари книги и учебници.

- Какви природни явления са изобразени на рисунките?
- За всяко от дадените явления отговорете би ли могло да се наблюдава на Луната. А на Марс?
- На кои други тела от Слънчевата система, освен Земята, е действително наблюдавано и фотографирано явление, като това на Рисунка 1?

Обяснете вашите отговори.

2 задача. „Спутник 1“. На 4 октомври 2012 г. се навършиха 55 години от изстрелването на първия изкуствен спътник на Земята. Той е летял по орбита със средно разстояние от центъра на Земята 6955.2 км и е извършил 1440 обиколки преди да изгори в плътните слоеве на атмосферата на 4 януари 1958 г.

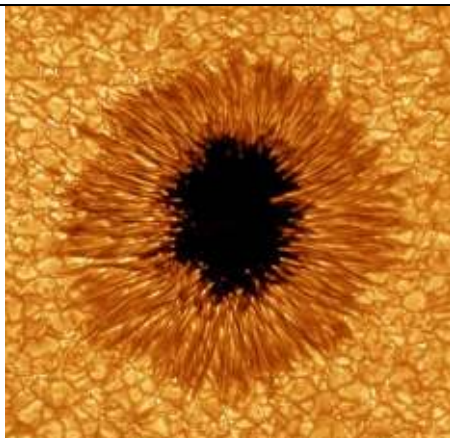
- Пресметнете приблизително общото разстояние, прелетяно от този спътник. Колко пъти то е по-голямо или по-малко от разстоянието Земя – Луна? А от разстоянието Земя – Слънце?
- Пресметнете средната скорост на спътника. Сравнете я със скоростта на автомобил по ваш избор, със скоростта на пътнически самолет и скоростта на куршум, изстрелян от оръжие по ваш избор.

3 задача. Рисунки и снимки. Рисунка 1 е направена през 1873 г. от италианския астроном Pietro Angelo Secchi, а рисунка 2 е направена през 1875 г. от френския астроном Etienne Leopold

Trouvelot. Снимка 1 е направена в Big Bear Solar Observatory, САЩ, през 2010 г., а снимка 2 – в обсерваторията на остров Ман, Великобритания, през 2008 г.

Рисунок 1

Снимка 1

Рисунок 2

Снимка 2

- Какви обекти са изобразени на рисунките и на снимките?

- Дали Снимка 1 показва точно същия обект, който е бил наблюдаван от Secchi и изобразен на Рисунка 1? Обяснете вашия отговор.

- Опитайте се да оцените приблизително размерите на обекта, изобразен на Снимка 1. Упътване: Характерните размери на големите гранули в слънчевата фотосфера са 1000 км.

- Намерете информация за размерите на обекта, изобразен на Снимка 2. Сравнете ги с размерите на обекта от Снимка 1.

4 задача. Космически забележителности. На кои тела в Слънчевата система принадлежат следните забележителности:

- най-високата планина в Слънчевата система;
- най-големият атмосферен вихър;
- кратерите Мики Маус (снимката вдясно);
- Езерото на мечтите;
- вулканът Пеле;
- реки и езера от течен метан;
- кратерът Chicxulub;
- континентът Ишар.

5 задача. Антиподи.

- Намерете информация за географските координати на вашето населено място. Определете географските координати на точка от земното кълбо, която е диаметрално противоположна на вашата.

- Определете с помощта на земен глобус или някоя компютърна програма, показваща земната повърхност, дали тази точка се намира на сушата или във водата. Посочете континента, острова, океана или морето, където е точката, както и държавата, в която се намира, ако е на сушата.

- Запишете датата, часа и минутата, когато решавате тази задача. Какви са датата, часът и минутата за ваш приятел, който се намира в противоположната точка на Земята в същия момент?
- Посочете поне едно небесно тяло, което се намира над хоризонта за вас в същия момент, но никога не е над хоризонта за вашия приятел.

6 задача. Вечерно наблюдение. Потърсете компютърна програма, показваща звездното небе. От Интернет безплатно могат да бъдат изтеглени програми като Cartes du Ciel, Celestia, Night Vision, Stellarium, или да се използва програмата Google Sky. С помощта на предпочетената от вас програма проверете как са разположени на небето звездите Бетелгейзе, Белатрикс, Алдебаран и Капела, звездните купове Хияди и Плеяди и планетата Юпитер.

- Изберете ясна вечер, за да решите тази задача. Открийте всички изброени обекти на истинското небе. Непременно запишете датата и часа на вашето наблюдение.
- Приблизително в каква посока виждате планетата Юпитер?
- Опишете какво от вашето населено място се вижда в същия момент в същото направление – сгради, дървета, планини. Нарисувайте схема с разположението на седемте дадени небесни обекти и няколко характерни земни обекти около вас и на хоризонта. Означете имената на обектите. Схемата трябва да е нарисувана от вас на ръка и да отразява действително наблюдаваното от вас на истинското небе, а не на екрана на компютъра.
- Представете си, че имате приятел юпитерианец, който в същия момент като вас гледа от родната си планета в същата посока към изброените звезди и звездни купове. Ще му изглеждат ли те по-ярки? Ще бъде ли различно взаимното им положение на небето в сравнение с това, което виждате вие? Обяснете вашия отговор.

Разгледайте страницата на олимпиадата в Интернет: <http://astro-olymp.org>

В нея ще видите изображенията в тези задачи с много по-добро качество, отколкото на напечатаните на лист текстове.

Можете да видите и задачите за всички кръгове на последните няколко астрономически олимпиади, заедно с техните решения. В раздела, наречен “Пищов” има информация, която ще ви помогне да решавате астрономически задачи. Засега тази информация е изложена във вид, който е подходящ повече за учениците от VII до XII клас.

Решенията на задачите предайте на вашите учители по предмета физика и астрономия.

Краен срок за предаване на решенията – 14 януари 2013 г.